ცნობის ფურცელი

I წ. | ყოველ-დღიური გამოცემა | 1901 | ოთხშაბათი, 28 თებერვალი | № 1395

[ფ]ასი დ]ირს: წელიწადში—6 მან., თვეში—75 კაპ., ცალკე ნომერი—3 კაპ., ფასი განცხადებისა: [...]ვრივი სტრიქონი „პეტიტით“ პირველ გვერდზე—10 კ. მეოთხეზე—5 კაპ.
[ხელი]ს-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება: „მოამბის“ და „ცნობის ფურცლის“ რედაქციაში [...]., № 27, წერა-კითხვის გამავრც. საზოგ. კანცელარიაში და წიგ. გამომც. ქართველთა ამხანაგო[ბი]საში. (ქვაშვეთის ეკლესიის პირდაპირ).

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს.—პირისპირ მოლაპარაკება რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, 11 საათიდან 1-ლ საათამდე.
რედაქციის კანტორა იმყოფება ვანქის დიდ ქუჩაზე, მარტირუზოვის სახლში, № 27.
ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, въ редакцію „Цнобисъ-Пурцели“—„Моамбе“. ტელეფონი № 372.

[...]ვანე, ნესტორი, კონსტანტინე, დავით მესხნი, ანნა პეტრიაშვილი, [ე]ფემია გეპნერი, მარიამ გამრეკელი, ეკატერინე, ანნა, კეკე, ნატალია [და] თამარ მესხნი უღრმეს მადლობას უძღვნიან ყველა იმ პირთ, რომელთაც [თ]ანაგრძნობა გამოაცხადეს და ანუგეშეს ჭირისუფალნი უდროოდ და ულმობელად გარდაცვალებულის

ნინო სვიმონის ასული მესხისა. (1—1)

ტფილისის კერძო
ა მ კ უ რ ნ ა ლ ო
[ექიმ]ალის მიხეილ გედევანიშვილისა.
[ავადმყ]ოფებს იღებენ ყოველ დღე, კვირა უქმეების გარდა,
დ ი ლ ი თ:
[...]. ჭიჭინაძე—კბილის სნეულებანი 8—[...] საათამდე.
[...]ილ ა. გედევანიშვილი—ნერვებისა და [...]ა ელექტრონით—9—10 ს.
[...] მუღინი—ყურისა, ყელისა და ცხვირი[სა] [...]—11 საათამდე.
[...]. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულებანი [...]—2 საათამდე.
[...]. შატილოვი—თვალისა 11—12 ს.
[...]ი ქალი მ. ს. ბაქრაძე-ბავშვებისა 11—12 ს.
[...]ა. გედევანიშვილი—ნერვებისა და შინა[განი] 12—1 საათამდე.
[...]დ. მარკევიჩი—სადოსტაქრო—12$^1/_2$ [სა]ათამდე, სამშაბათობით 3—4 საათამდე.
[...]. ბეგთაბეგოვი—სიფილისისა, კანისა და [...]სი—1$^1/_2$—2 საათამდე.
[...]. ბეზირგანოვი—შინაგანი და ბავშვებისა [...] საათამდე.
ს ა ღ ა მ ო თ ი:
[...]. თუმანიშვილი—დედათა სნეულებანი [...]6 საათამდე.
[...] ბელოგლოვი.—შინაგანი (სტომაქის [...]ფობანი) და ზიკრო-ქიმიური გამოკვლე[ვა] [...]5—6 საათზე.
[ამკუ]რნალოს აქვს საწოლი ოთახები.
[...] რჩევისა და დარიგებისა 50 კ.; ოპე[რაცია] [...]—მორიგებით. კრაოტი 4 მან. დღე და [...] ერთი კრაოტი ღარიბთათვის უფასოა.
[ადგილი]სი: კუკია, ნიკოლოოზის ქუჩა, სახლი [...]ვილისა, № 21 (ვარანცოვის ძეგლის [პი]რ). ტელეფონი № 274.
[დირე]ქტორი სამკურნალოსი
მიხეილ გედევანიშვილი

მთავრობის განკარგულებანი

შუა აზიის რკინის გზის მურგაბის შტოზე მსახურს ტეხნიკოსს ი ვ ა ნ ე ა მ ა შ უ კ ე ლ ს უმაღლესად ებოძა წმ. სტანისლავის მესამე ხარისხის ორდენი.

პანაშვიდები რაფიელ ერისთავის სულის მოსახსენებლად.

ჩვენ გვწერენ:

ქ. დუშეთიდან: კვირას, 25 თებერვალს, დუშეთის წმ. ნიკოლოოზის ეკლესიაში ადგილობრივ ქართველ საზოგადოებისგან გარდახდილ იქმნა პანაშვიდი მხცოვან პოეტის რაფიელ ერისთავის სულის მოსახსენებლად. წირვაზე ჰგალობდა საეკკლესიო გალობის მოყვარულთა გუნდი ვ. ბერეჟიანის ლოტბარობით. პანაშვიდს დიდ ძალი ხალხი დაესწრო. მამა მეტრეველმა აუწყა საზოგადოებას სასიქადულო მგოსნის გარდაცვალების ამბავი და შემდეგ წარმოთქმულ იქმნა სიტყვა ბ. ლუარსამიძისაგან, რომელშიაც განსვენებული პოეტი რაფიელ ერისთავი დაახასიათა, როგორც უძლიერესი გამომხატველი გლეხ კაცობის გაჭირვებულ მდგომარეობისა.

საზოგადოების მიერ წინადვე შეგროვილ იქნა ფული (25 მან.) მგოსანი რაფიელ ერისთავის კუბოს გვირგვინით შესამკობლად, რა ფულიც გაგზავნილ იქნა ბ. დედაბრიშვილის სახელზე ამ სურვილის აღსასრულებლად, ან როგორც უმჯობესათ დაინახავს *).

*) ეს ფული ბ. დედაბრიშვილმა უკვე გადმოსცა რედაქციას რაფიელის ფონდისათვის. რედ.

ადგილობრივ ინტელიგენტებში აღიძრა კეთილი სურვილი: მართონ ხოლმე სახალხო კითხვები იმ მიზნით, რომ ხალხს გააცნონ პოეტ რაფიელის ნაწარმოებნი. შეუძლებელ ხალხთათვის უფასოთ და შემძლებელთათვის კი ფასით. ეს ფული გადიდება იმ ფონდისთვის, რომელსაც ტფილისის ინტელიგენცია დააარსებს განსვენებულის სახელობაზედ.

სამტრედიდან. „დაბა სამტრედიის ბლაღოჩინმა მამა ერმალოზ კანდელაკმა, მრავალ ხალხის დასწრებით, კვირას, 25 თებერვალს, სწირა გარდაცვალებულის პოეტის რაფიელ ერისთავის სულის მოსახსენებლად იოანე ნათლის მცემელის ეკლესიაში; წირვის შემდეგ მამა ერმოლოზმა გააცნო ხალხს პოეტის მოღვაწეობა სამშობლოსათვის. სიტყვის შემდეგ გარდახდილ იქმნა პანაშვიდი განსვენებულის მოსახსენებლად“.

დეპეშები

(„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან“)

26 თებერვალი.

პეტერბურგი. 26 თებერვალს, განსვენებულის იმპერატორის ალექსანდრე მესამის დაბადების დღეს, პეტრე-პავლეს საკრებულო ტაძარში გადახდილ იქმნა წირვა და პანაშვიდი, რომლებსაც დაესწრნენ ხელმწიფე იმპერატორი, დედოფლები—მარიამ თეოდორეს ასული და ალექსანდრა თეოდორეს ასული, ხელმწიფე მემკვიდრე, დიდი მთავრინები და დიდი მთავრები.

სახალხო განათლების მინისტრის ბოგოლეპოვის ბიულეტენი: „ღამე მოუსვენრად გაატარა, სიცხე 39,7, დილას 39,4; შუადღისას სიცხე 38 ჩამოვიდა. მაჯის ცემა 92, სუნთქვა 16. ყელის გამოკვლევამ აღმოაჩინა, რომ ყელის ზედა მხარეს მარჯვნივ ანთება აქვს. ანთება, სადაც ტყვიას გაუვლია, უცვლელია, ჭრილობიდგან წალა გადმოსდის. ავადმყოფის მდგომარეობა ვვარიანია.

პეკინი. ლიხუნჩანგი მძიმედ არის ავად. ექიმის სიტყვით, მისი სიცოცხლე ბეწვზედ ჰკიდია.

ბერლინი. იმპერატორს ჭრილობა ისე სწრაფად ურჩება, რომ ამ დილას შეეძლო გამოსვლა თავის სამუშაო კაბინეტში.

პეკინი. ამერიკელი ელჩი კონჯერი ამ დილით გიემგზავრა პეკინიდგან, რადგანაც ექვსი თვით დაეთხოვა.

ბერლინი. „რეიხსანცეიგერ“-ში გამოცხადებულია, რომ ჭრილობის გამო იმპერატორი დიდხანს უნდა უფრთხილდეს თავს და ამისთვის ვილგელმ დიდის ძეგლის კურთხევა პოსტდამში გადიდვა ახალ განკარგულებამდის.

ბლუმფონტენი. უკანასკნელად მოსულს ცნობებიდანა სჩანს, რომ დევეტი ჩრდილოეთისკენ მიიმართვის, რომ აღმოსავლეთის რკინის გზა გადასჭრას. ეხლა, როგორც სჩანს, დევეტი კრონშტადტის დასავლეთით არის. ბევრი მოწინააღმდეგენი ბლიმფონტენში, ბრანტფორტში და კრონშტატში ინგლისელებს მიემხრნენ.

(საღამოს დეპეშები იხილე მე-4 გვერდზე)

ჟურნალ-გაზეთებიდან

✿ ფრანგულ გაზ. «მატენ»-ში დაბეჭდილია ამ გაზეთის კორრესპონდენტის წერილი ტრანსვაალიდან. ამ წერილში მშვენივრადაა დასურათებული სამხრეთ-აფრიკის ომის გმირი ქრისტიან დევეტი და ის მომხიბლავი ძალა, რომელიც ამ გმირის სახელს აქვს სამხრეთ-აფრიკაში:

«ყველამ იცის დევეტის სახელი, მაგრამ არავინ იცის, ვინ არის ის ნამდვილად. ზოგნი ამტკიცებენ, რომ ის პრეტორიაში ყასბად იყოო, ზოგნი ამბობენ, რომ ის ფერმერად იყოო და ზოგნი ამტკიცებენ, რომ ის ჰოლანდიის მეგობარი და ევროპიულად განათლებული კაციაო. ზოგს წარმოდგენილი ჰყავს ის თითქმის ჯაბუკად, ზოგი კიდევ ამტკიცებს, რომ ის მოხუცებულია, კრიუგერის ტოლიო. ეს კაცი სწორედ გამოცანა გახდა.

მაგრამ ეს გამოცანა ნიადაგ აცნობებს და აგრძნობინებს ხოლმე თავის თავს ინგლისელ ჯარებს.

ფელეტონი

ევროპა და ჩვენი ქვეყანა.

(წერილი პარიზიდან)

[...]ის სიამოვნებით აღვნიშნავთ იმ ამ[ბავს,]რომ ევროპაში, და განსაკუთრებით [საფრან]გეთში, თან-და-თან იწყებენ ჩვენს [გაცნო]ბას, თან-და-თან მეტს ყურადღებას [აქცევე]ნ ჩვენს ერსა და ჩვენს ქვეყანას. არა [ერთმა] და ორმა მსწავლულმა თუ ცნობის[მოყვარ]ე მოგზაურმა დაიარა საქართველო, [...] მისი მკვიდრნი, მისი დიდებით გა[...]ებული წარსული, ნიმუშნი მისის [...]დროვე მწერლობისა, მისის საზოგა[დოებ]ის მეთაურნი და მესვეურნი; არა ერთ[მა და] ორმა კეთილშობილმა ფრანგმა თუ [...]ელმა გააცნო თავისის კვლევა-ძიე[ბის ნა]ყოფი თავისს ერს და საზოგადოდ [ევროპა]ს. მადლობის მეტი რაღა ეთქმით [...]ვამთ ჩვენის ერისაგან!

[...]ოს ჩვენც განვიზრახეთ მხნეობა [...]რიფნა, ამდენის ხნის განმავლობაში [...]ბული ნავსი გაგვეტეხნა, ამდენის ხნის დუმილი დაგვერღვია, ზემოაღნიშნულ უანგარო მოღვაწეთა გვერდში ამოვსდგომოდით და პირდაპირ დაგვეწყო ევროპასთან ლაპარაკი ჩვენის ვინაობის შესახებ. ოღონდაც რომ დრო არის! ჯერ იყო და, ავად თუ კარგად, პარიზის მსოფლიო გამოფენაში ჩვენც მივიღეთ მონაწილეობა და ჩვენის ქვეყნის ბუნებრივი სიმდიდრე, თუ სრულად არა, ცოტათი მაინც გამოვამზევეთ მსოფლიოს წინაშე. როგორც მოსალოდნელი იყო, პირველს ნაბიჯს მეორეც მოჰყვა. ეს გახლდათ დაბეჭდვა ფრანგულად ჩვენის დაუღალავ ახალგაზდა პროფესორის ბ-ნის ალ. ხახანაშვილის შრომისა „საქართველოს ისტორია“. ეს შრომა სწორედ რომ მისწრება გახლდათ. როგორც „ცნობის ფურცლის“ მკითხველთაც უწყიან, საფრანგეთის პრესსა დიდის თანაგრძნობით მიეგება ხსენებულს ღვაწლს და უმრავლესობა მათგანი თავისს გულწრფელს სინანულს აცხადებდა იმის გამო, რომ ევროპაში საქართველოს ერის მრავალის მხრით საგულისხმიერო ისტორიას აქამდე მარტო რამდენიმე სპეციალისტი-თუ იცნობდა. ზოგი იმასაც ამბობდა, რომ თუ აქამდე გვქირდა ეს ნაკლი, დღეის ამას იქით მაინც შევისყიდოთ ჩვენი შეცდომა და რაც ღირსია შესწავლისა, შევისწავლოთ და გავიცნოთ, რადგან ასეთი შესწავლა-გაცნობა მრავალმხრივ სასარგებლო იქნება როგორც ჩვენთვის, ისე ახლად-გაცნობილის ერისათვისაცო. დამეთანხმებით, რომ ჩვენც ესა გვწადდა და ჩვენმა პირველმა ცდამ შესაფერი ნაყოფი გამოისხა, ღმერთო, შენითა!

ამას არ დავჯერდით და მეორე ნაბიჯს მესამეც მივაყოლეთ. საჯაროდ გამოვსთქვით სურვილი, რომ ჩვენსა და ფრანგებისა, ანუ უკეთ რომ ვსთქვათ, ევროპას შორის უმეტესის მჭიდრო კავშირის განსამტკიცებლად პარიზის აღმოსავლეთის ენათა სკოლაში ქართულის ენისა და ისტორიის კათედრაც დაარსდესო. ამ შემთხვევაშიაც მადლობელნი უნდა ვიყვნეთ იმავე პატივცემულ პროფესორის ალ. ხახანაშვილისა, რომელმაც ამ საკითხს ცალკე წერილი უძღვნა ფრანგულ საგეოგრაფიო ჟურნალის „Revue de Géographie“-ის მიმდინარე წლის იანვრის ნომერში. პატივცემულ ავტორის ხსენებულს წერილს შემდეგი სათაური აქვს: „La Géorgie à e'Expasition universelle de Paris (1900). — De la fondation d,une chaire de gèorgien à l'école des langues orientales vivantes“ (საქართველო პარიზის მსოფლიო გამოფენაზე (1900). აღმოსავლეთის ცოცხალ ენათა სკოლაში ქართულ კათედრის დაარსების შესახებ). საინტერესოდ მიგვაჩნია „ცნობის ფურცლის“ მკითხველთ სრულიად გავაცნოთ ეს წერილი.

„საქართველომ პირველად მიიღო მონაწილეობა საფრანგეთის გამოფენაში, სახელდობრ 1900 წელს, პარიზის მსოფლიო გამოფენის დროს. ქართველ მემამულეთა გამოფენის სანახავად მოსულ სხვა და სხვა ერის წარმომადგენელთა წინაშე წარმოადგინეს თავიანთ ნაწარმოებთა ნიმუშნი: ბუნებრივი სიმდიდრე ქვეყნისა, ნობათი მეურნეობისა, აგრეთვე საქართველოის მკვიდრთა ნახელარის ნიმუშნიცა. მაგრამ ეს მცირედი ექსპონატები არა კმარა, რომ ევროპიელმა სრულიად და სავსებით გაითვალისწინოს ის სიმდიდრე და განძი, რომელსაც ეს მშვენიერი ქვეყანა შეიცავს, ის სიმდიდრე და განძი, ძველად საყოველთაო ყურადღებას რომ იზიდავდა.

სინამ იმისი სახელი გრგვინვასავით არ გაისმოდა ბრძოლის ველზე, მაშინ იმ დღეებს გარდა, როდესაც მოპირდაპირე ჯარები ბრძოლის ველზე ერთმანერთს გულ-და გულ ჰხვდებოდნენ, ჯარის კაცები შედარებით არხეინად იყვნენ. საღამოთი თუმცა დაქანცულები, მაგრამ გულ-დამშვიდებულები მაინც იძინებდნენ და გათენებამდე ისვენებდნენ აუშფოთვრად და უდარდელად. ეხლა კი—გაისმის თუ არა ღამით ნელი საეჭვო შრიალი ბალახისა, ანუ ოდნავ გასაგონი ჭახუნი ტყეში მოტეხილი პაწია ტოტისა—უცებ ერთს წამს ყველანი ყურებსა სცქვეტენ, ყველას პირში სიტყვა რჩება და მხოლოდ შიშით სავსე ჩურჩული გაისმის ყველგან: «ეს დევეტია!..» ანუ შორს გორაკზე უცებ გაიელებს სინათლე და იმ წამსვე ყველა კარვებში აქრობენ ცეცხლსა და უნებლიეთის შიშით ატანილნი ყველანი უცქერიან ამ შორეულ სინათლეს და ყველანა იმეორებენ ჩუმ-ჩუმად: «ეს დევეტია!» თუ რაზმს გზაში იქნებ ქარისგანაც დამტვრეული მწვანე ტოტები შეჰხვდა, მაშინვე გაისმის ბძანება: «გაჩერდი!» და გარშემო მთელს არე-მარეში ყოველ კუთხეს გულ-დასმით ჰსინჯავენ: «დევეტის კვალი ხომ არსად არისო?» ფურგუნის ქარავნების გაგზავნას ხომ ვეღარა ჰბედვენ, თუ დიდი რაზმები არ გააყოლეს. და როცა ისინი უახლოვდებიან სადმე გორაკს, უსათუოდ წინ მზვერავებსა ჰგზავნიან, რომლებიც ესაფრებიან კლდეებს და თვალით ეძებენ: «აბა, კლდის ნაპრალის ჩრდილში ქრისტიან დევეტის ზარბაზნების ან თოფების ლულები ხომ არსად ლაპლაპებენო».

და ასე ამ აირად მთელს ამ თვალ-გადუწვდენელ, ათას მილზე გადაჭიმულ უდაბნოს სივრცეში, სადაც მხოლოდ აქა-იქაა გაფანტული განმარტოებული ფერმები, ერთმა კაცმა ორასსამასი კაცით მოახერხა და საოცარი შიში. ჩაუნერგა მთელს ამ ქვეყანაში გაფანტულს ინგლისელ ზღვა ჯარს, თითქო მხოლოდ ამ ერთ კაცში განხორციელდა უხილავი და უძლეველი სული იმის სამშობლოსი, რომელიც ასე მედგრადა და უშაგალითოდ იბრძვის თავისუფლებისათვის!»

✿ ბერლინიდან სწერენ რუსულ გაზეთებს 17 თებერვლის თარიღით:

«გუშინ საღამოს ერთს სასახლეში «გერმანელ სტუდენტების საზოგადოების» თაოსნობით, მოხდა დიდებული კრება ბურების სასარგებლოდ. ჯერ არც ერთ კრებას არ გამოუჩენია ასეთი აღტაცებული თანაგრძნობა ბურებისადმი. სასახლის ვება დარბაზი და გალერეების სამივე სართული უკვე საღამოს 8 საათზე მჭიდროდ იყო გავსებული საზოგადოებით, რომლის რიცხვი 4000 კაცს აღემატებოდა. კრებას დაესწრნენ ბერლინის ყველა მაღალი სასწავლებლის წარმომადგენლები, რამდენიმე ასი სტუდენტარი, ბევრი ცნობილი საზოგადო და პოლიტიკური მოღვაწე ყველა პოლიტიკური დასისა, დიდძალი ინტელიგენცია და უბრალო მუშა ხალხი ადგილის უქონლობას გამო დიდ-ძალი ხალხი იძულებული იყო შინ დაბრუნებულიყო. ამავე მი ეზით, ქალები, რომლებიც, ეჭვი არ არის, მრავლად დაესწრებოდნენ ამ კრებას, სულ არ შეუშვეს კრებაში. კრებაზე წარმოითქვა რამდენიმე მხურვალე, ვნებით სავსე და ძლიერ მადლევებული სიტყვა. დამაურუებელი ოვაციები, მრისხანე წყრომითა და ძლიერის აღტაცებით ძახილი: «ვაშა!» «ფუი!» «გაუმარჯოთ ბურებს!» «გაუმარჯოს მართალ საქმეს!» თითქმის განუწყვეტლივ გაისმოდა კრების დაწყებიდან ვიდრე გათავებამდე. მთელ[illegible]ამოს უკრავდა მუსიკა. მღეროდნენ პა[illegible] სტუდენტურ სიმღერებს.

დასასრულ, კრებამ ერთხმივ დაადგინა შემდეგი რეზოლიუცია: «ვართ რა დარწმუნებულები, რომ პირდაპირად და გულადად გამოთქმა ჩვენი პირადი და ჩვენი ერის უღრმესი თანაგრძნობისა გამოუკიდებელ და თავისუფალ ერისადმი არაა აკრძალი და ვართ რა დარწმუნებულები, რომ პირდაპირად და გულადად გამოთქმა ჩვენი თანაგრძნობისა ჩვენი მონათესავე ბურებისადმი მხოლოდ გააუმჯობესებს ჩვენ ურთიერთობას ინგლისის ერთან, — კრება უცხადებს ბურების ერს, იმის პრეზიდენტებს, იმის გენერლებს ბოტასა და დევეტს და ბრძოლის ველზე მყოფ მეომრებს—თავის თანაგრძნობას, აღტაცებას და ამაყობს იმით, რომ ბურებიც ჩვენი «დედა გერმანიის» შვილები არიან!»

✿ ინგლისურ გაზეთ «სტანდარტში» დაბეჭდილია წერილი მიღებული პრეტორიიდან. ამ წერილში დასურათებულია ინგლისელების გაჭირვებული მდგომარეობა სამხრეთ-აფრიკაში ავტორის აზრით, ამ გაჭირვების მიზეზები არიან კაპის ახალშენის და საზოგადოდ სამხრეთ-აფრიკის მკვიდრი მცხოვრებლები, რომლებიც მეტად თანაუგრძნობენ ბურებს.

«სამწუხაოა სწორედ, — ამბობს «სტანდარტი»-ს კორესპონდენტი, — როცა ბურები ჩამოაგდებენ ხოლმე ლაპარაკს იმის შესახებ, თუ რა ადვილია იმათთვის ჩვენთან ბრძოლა, ჩვენი ნადმების აფეთქება, ჩვენი ჯარების დაზარალება და ჯარების წრის გარღვევა. ეჭვი არაა, რომ ბურებს იოჰანესბურგში, პრეტორიაში და ყველა სხვა ადგილებში დიდ-ძალი ჯაშუშები ჰყავთ. ამით აიხსნება ის გარემოება, რომ ჩვენ ვერ ვიჭერთ ბურების წვრილ რაზმებს, რომლებიც საოცარის სისწრაფით გაივლიან ხოლმე ჩვენი ჯარების ცხვირ წინ, სულ 30—40 მეტრის სიშორეზე. ბურების სარდლების ცოლებს, რომლებიც პრეტორიაში ცხოვრობენ, მოსდით წერილები და საყურადღებო ამბები, რომლებსაც რატაც სასწაულით თვით ტყვე ბურებიც კი გაიგებენ ხოლმე.

ბურები ეხლა ტელეგრაფს აღარ ანგრევენ. ბურები ანგრევენ რკინის გზებს, ხიდებს, მაგრამ ტელეგრაფის მავთულებს ხელუხლებლად სტოვებენ. ბურებმა ჭკვიანურად გადასწყვიტეს, რომ იმათ შეუძლიანთ ამ მავთულების შემწეობით ბევრი რამ საყურადღებო ამბავი გაიგონ. დეპეშების მომეტებული ნაწილი მართალია შიფრით არის დაწერილი, მაგრამ ზოგი უშიფროთაც იწერება და ზოგის შიფრი კიდევ ადვილად აიხსნება და ამნაირად ბურები იგებენ თითქმის ყველა ცნობებს «ჩვენი ჯარების მოძრაობაზე, იმათ გეგმებს და სხვა».

ინგლ. გაზ. «ვესტმინსტე[illegible] გაზეთი»-ც ამტკიცებს, რომ ბურები მართლაც და სარგებლობენ ინგლისური დეპეშებითაო. იმათ ერთი საყურადღებო შიფრით დაწერილი დეპეშა ჩაიგდეს ხელში და ამ დეპეშამ ისეთი ნაყოფი მოიტანა, როგორიც ბურებისათვის იყო სასურველიო.

ახალი ამბავი

→ ხვალ, 1 მარტს, საქსარხოსოს წმ. ჯვრის ეკლესიაში, მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესის ფლაბიანეს მიერ გადახდილ იქნება წირვა და პანაშვიდი ღვთივ განსვენებულის იმპერატორის ალექსანდრე მეორის სულის მოსახსენებლად. წირვა დაიწყება დილის 10 საათზე.

→ დღეს, 28 თებერვალს, მხცოვან პოეტის რაფიელ ერისთავის გარდაცვალების მეცხრე დღეს, შუადღის 12 საათზე, გადახდილ იქნება პანაშვიდი ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში.

→ ჩვენ გადმოგვცეს, რომ ქართულ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას განზრახვა აქვს ამ მოკლე ხანში გამართოს ლიტერატურულ-დრამატიული საღამო განსვენებულის პოეტის თავ. რაფ. ერისთავის პატივსაცემლად.

→ როგორც გადმოგვცეს, ქართულ დრამატიულ საზოგადოების სასარგებლოდ გამართულ წარმოდგენა-ბალიდან შემოსულა სულ 3500 მანათამდე, დახარჯულა 930 მანეთზე ცოტა მეტი, ასე რომ დარჩება წმინდა მოგება 2500 მანათამდე.

→ ტფილისის სამეურნეო ბანკის წევრთა საზოგადო კრება, როგორც გავიგეთ, დაუნიშნავთ 11 მარტისათვის.

→ როგორც ოზურგეთიდან გვა[illegible] ყობინებენ, იქ ხმა გავრცელებულა, რომ ოზურგეთის ქალაქის თავად ადმინისტრაციას დაუმტკიცებია ადგილობრივი ვაჭარი ბ. ცერცვაძე, ხოლო თანაშემწედ აქაურივე ვაჭარი ბ. ჭელიძე.

→ დღეს პეტერბურგში მიდის მიწადმოქმედების მინისტრის რწმუნებული კავკასიაში ბ. მედვედიევი. მისი გაწვევა, გორც ამბობენ, აიხსნება იმით, რომ [illegible] ნისტროში [illegible] სის სახემწიფო [illegible] მიწის [illegible] ლობის [illegible] შესახებ რევიზორ ბელენკოვს განსა[illegible] ბული აზრი წარუდგენია.

→ ტფილისის სახელმწიფო მიწების გიერთ მოიჯარადრეებს შუამდგომ[illegible] ალუძრავთ სახელმწიფო ქონებათა სა[illegible] ტროს წინაშე იმის შესახებ, რომ ნე[illegible] ეცეს მათ შეისყიდონ ხსენებული მ[illegible] იმავე პირობით, რა პირობითაც შეის[illegible] ყოფილ საეკკლესიო მიწების მოიჯარ[illegible] ბმა. როგორც ისმის, სამინისტროს რახვა აქვს დააკმაყოფილოს ეს შუამ[illegible] ლობა, რადგანაც ამ ადგილების ექსპ[illegible] ტაცია ხაზინას ხეირს არ აძლევს.

→ მიწად მოქმედების სამინისტრო[illegible] დუდვია კავკასიის საოჯახო მრეწველ[illegible] კომიტეტისათვის 4000 მან.

→ მიწად მოქმედების სამინის[illegible] რწმუნებულს კავკასიაში ბ. მედვე[illegible] განკარგულება მოუხდნია, რომ გაიგზა[illegible] ამიერ კავკასიის გუბერნიებში მეაბრეშ[illegible] ბის ინსტრუქტორები.

→ გუშინ, 27 თებერვალს, თავად[illegible] არღუთინსკიმ-დოლგორუკოვმა გაანება[illegible] სამსახურს ქალაქის გამგეობაში. მისი[illegible] ყოფილება დროებით ჩაებარა თავად ჩ[illegible] ზიშვილს და ბ. ხოსროევს.

→ ტფილისის საეკკლესიო სამხედრო[illegible] ლების ეპარქიალურ საბჭოს მიუშა[illegible] ქალაქის გამგეობისათვის თხოვნით დ[illegible] შნოს საბჭოს 6000 მან. ყოველ წლ[illegible] შემწეობად.

→ ტფილისის გუბერნატორმა დაამტ[illegible] წესდება ახალი საქველ-მოქმედო სა[illegible] დოებისა, რომელსაც საგნად აქვს და[illegible] როს ტფილისის საკომერციო სასწავ[illegible] ლის ღარიბ მოწაფეთ.

→ ტფილისის გუბერნატორმა დაამტ[illegible] ქალაქის საყასპოების ბეითალად ბ. სტეპანიანცი.

→ გუშინ დაწვრილებითა გვქონდა[illegible] ბები მოყვანილი იმის შესახებ, თუ რო[illegible] მდგომარეობაში არიან ახალქალაქის მ[illegible] ში მოუსავლობით დაზარალებული[illegible] ლები. ეხლა მოვიყვანთ კიდევ ცნო[illegible] თუ რომელ სოფელში რამდენი[illegible] მცხოვრებელია აღწერილ უკიდურეს მ[illegible] მარეობაში. როგორც აღვნიშნეთ და[illegible] ლებულნი სამ ნაწილად განიყოფებიან; [illegible] ველ ნაწილში არიან მოთავსებულნი მ[illegible] გი უფრო მეტად დაზარალებულნი სო[illegible] ბი: ჭანდურა, გლომურდა, დილისკა[illegible] ჭიანი, კორხი, ორჯა, მაჯადია, მურ[illegible]

საქართველო ძველს დროში კოლხიდისა და იბერიის სახელით იყო ცნობილი. კლასიკურნი მწერალნი ხშირად იხსენიებენ ამ ქვეყანას.

ბუნებისაგან ესდენის სიუხვით შემკული მხარე კავკასიონის მთის სამხრეთის ძირში მდებარეობს, შავისა და თეთრ ზღვათა შორის.

ნიმუშები ღვინისა, ხორბლეულისა, მატყლისა, აბრეშუმისა და მატყლის ქსოვილთა, შავიქვისა, სპილენძისა, რკინისა და სხ. იმასა ჰმოწმობს, რომ საქართველო დაადგა მრეწველობის გზას, რომ თვისთა ნაწარმოებთა საუკეთესო ღირსების წყალობით მას შეუძლია მსოფლიო ბაზარზე სხვებს ქიშპობა გაუწიოს. სამწუხარო და სავალალო მხოლოდ ის არის, რომ მკვიდრთ აკლიათ საჭირო ცოდნა, და განსაკუთრებით თანხა, და ამის მიზეზით არ შეუძლიათ სავსებით გამოიყენონ ბუნების სამთა სამეფოთა ის აუარებელი სიმდიდრე, რომელსაც საქართველოს ნიადაგი შეიცავს.

საფრანგეთი, რომელმაც ეს-ეს არის გაიცნო საქართველოს სიმდიდრე, გაუწვდისლა ხელს ამ ქვეყანას? მოინდომებს-ღა გაუადვილოს მატერიალურისა და სამეცნიერო საშუალების მოპოვება, რათა შეიმუშავოს ბუნებრივი სიმდიდრე მისის ნიადაგისა და მისი მრეწველობა შესაფერ დონეზე დააყენოს?

საქართველოსა და ევროპის შორის პირდაპირს დამოკიდებულების დამყარებას წინ ეღობებიან შუამავალნი (კომისიონერნი), რომელნიც, საქართველოს გარეშე ასაღებენ რა იქაურს ნაწარმოებს, იმასა სცდილობენ—ლომის ულუფა თითონ დარჩეთ.

ევროპაში დღემდე არსად არსებობს ისეთი ადგილი, სადაც კაცს შეეძლოს დაწვრილებითის ცნობების შეკრება ჩვენის ქვეყნის შესახებ. მერე ამ ქვეყანას თავისი ისტორია მაინც არა ჰქონდეს! ეს ის ქვეყანა არ არის, ასურელთა და ალექსანდრე მაკედონელის დროს რომ იყო ცნობილი?! ეს ის ქვეყანა არ არის, IV საუკუნეში ქრისტიანობა რომ მიიღო?!

ასეთ ადგილად პარიზი უნდა აირჩეს. რუსეთის მფარველობის ქვეშ მყოფმა საქართველომ ფრანგებს უნდა მიჰმართოს საჭირო დახმარებისათვის, რათა ყოველმხრივ გააცნოს თავისი თავი მსოფლიოს. ფრანგნი, სულგრძელნი და მსოფლიო განათლების მეთაურნი, უარს არ ეტყვიან და ხელს გაუწოდებენ მეგობარს ერს, და ხოლო ეს ერი რომ ღირსია ასეთის დახმარებისა, ამის საუკეთესო დამამტკიცებელი საბუთი—მისი ისტორიაა.

აღმოსავლეთის ცოცხალ ენათა სკოლაში, სპარსულ და სომხურ ენასთან ერთად, საფრანგეთმა რატომ არ უნდა დაარსოს ქართულ ენისა და ისტორიის კათედრა?

ამ კათედრის წარმომადგენელს შეუძლია არა მარტო ასწავლოს მსმენელთ ენა იმ ერისა, რომლის რიცხვი ორ მილიონს აღემატება, ენა, რომელსაც, ქართველთ გარდა სხვანიც ბევრნი ლაპარაკობენ, არამედ შეუძლია ისიცა, რომ თავის გაკვეთილებით იყოს წყარო საქართველოს საგეოგრაფიო, საეტნოგრაფიო, საისტორიო ცნობათა, აგრეთვე წყარო ცნობათა მთელის კავკასიისა, რომლის საუკეთესო ნაწილად მუდამ ითვლებოდა და დღესაც ითვლება საქართველო.

ქართულ ენის სწავლების შედეგი იქნება ამ ორ ერთა შორის პირდაპირის დამოკიდებულების დამყარება. ამას მოჰყვება გულმოდგინე ცდა საქართველოში სატეხნიკო სწავლა-ცოდნის გავრცელებისათვის, ამასთან ერთად ეს ქვეყანა მოიზიდავს თავისკენ კაპიტალს, რაიცა აქამდე ხელუხლებლად დარჩენილ სიმდიდრის შემუშავებას გააადვილებს.

მეორეს მხრით, ამ კათედრის დაარსება პარიზში მოიზიდავს ბევრს ქართველს ევროპიულ განათლების მისაღებად! ხოლო განათლებულ პირთა საშუალებით ქარ[illegible] ერის ცხოვრებაში შეტანილ იქმნება [illegible] შუქი, იმ ქართველ ერის ცხოვრებაში, [illegible] მელსაც ოცდა ხუთის საუკუნის განმა[illegible] ბაში მტკიცედ მოუკიდებია ფეხი კავ[illegible] ში, ევროპისა და აზიის შუა.

პარიზში ასეთის კათედრის დაარსება, გარდა რომ სასარგებლო იქნება, სამ[illegible] ერო მხრივაც საინტერესოდ უნდა ჩაი[illegible] ლოთ.

ქართული ენა კავკასიაში იმავ თა[illegible] იყო გაბატონებული.

მთელი ძველი ქართული ხელნაწე[illegible] რომელთა შორის მეხუთე საუკუნისაც[illegible] ვია, მეცნიერთაგან დღემდე გამოურ[illegible] ლია, და ამ მეცნიერთა ჯერაც არ [illegible] ენათა რომელ ჯგუფს მიაკუთვნონ. [illegible] თულ ენის კათედრის დაარსება ამ კ[illegible] გამორკვევას დიდად შეუწყობს ხელს.

ქართული მწერლობა უძველეს [illegible] დანვე საბერძნეთისა და სპარსეთის გ[illegible] ნით განვითარდა, ხოლო XVI საუ[illegible] აქეთ რუსეთისა და ევროპის ზედგავლ[illegible] ვითარდება.

საქართველოს დაცული აქვს ხუთი[illegible] დიდი ხელნაწერი, დღემდე განუხილა[illegible] განძი შედეგია აღმოსავლეთისა და [illegible] ლეთთან გონებრივის დაახლოვებისა.

...ლოდა; მეორე ნაწილში: კოტენია, ...ენი, აპნია, ჩუნჩხა, პრტენა, პატარა ..., დიდი ხოსპია, კულალისი და მესამე ...ში: ჯიგრაშენი, ტირკინა, ალჯუა, ... და ზაკი. ყველა 23 სოფელში არის ... კომლი და 12,996 სული მცხოვ-...ორივე სქესისა.

5 მარტისთვის ტფილისში მოელიან ...ერ გონსევდორს, რომელიც დაინიშ-...ოებით კავკასიის გზების ოლქის უფ-...ე.

7 მარტს ტფილისიდან მიდის ტფი-... სახაზინო პალატის მმართველად ნამ-... ბ. ვერეტენიკოვი.

ტფილისის სახაზინო პალატის უფრო-...ანამდებობის ასრულება ბ. მიხაი-...ს მოსვლამდე მიენდო ამ პალატის ...ფილების უფროსს ბ. ჯანშიევს.

ხვალ, 1 მარტს, ტფილისის სამოსა-...ლო პალატის პირველს სისხლის სამარ-... დეპარტამენტში განსახილველად დანი-...ია საქმე შორაპნის მაზრის დ. საჩხე-...ოქაულად ნამყოფის გ. ფიცხელაუ-... და მომრიგებელ მოსამართლის კუბა-...სა, რომელთაც სამსახურის დროს ბო-...მომქმედების ჩადენა ედებათ ბრალად.

... შაბათს, 24 თებერვალს, ტფილისის ...ამართლო პალატამ განიხილა საქმე ...ისის გუბერნიის მცხოვრების ივ. მამუ-...შვილისა, რომელსაც ბრალდებოდა კა-...მოკვლა გულმოსულობის დროს. პალა-... დაამტკიცა ქუთაისის ოლქის სასამარ-...ს განაჩენი, რომლითაც დამნაშავედ ... ცნობილი მამულაიშვილი და გადა-...ა ზოგიერთ უფლება უპირატესობათა ...რთმევა და პატიმართა გამასწორე-... რაზმში წელიწად ნახევრით გაგ-...ა.

ამავე დღეს პალატამ დაამტკიცა ქუთა-... ოლქის სასამართლოს განაჩენი, რო-...თაც ანტიფორა ბარდაველიძეს გარდა-...ტილი ჰქონდა კაცის დაჭრისათვის 8 ... ვადით ციხეში დაპატიმრება.

ქუთაისის ოლქის სასამართლოს ქუ-...ის მაზრის მცხოვრებ ლავრენტი გაბუ-...ათვის ქურდობის ჩადენისა გამო გარდა-...ვეტია 4 თვით ციხეში დაპატიმრება. ...ლისის სამოსამართლო პალატამ შაბათს, ... თებერვალს, დაამტკიცა ქუთაისის ოლ-... სასამართლოს განაჩენი.

გუშინ პოლიციის მე-8 ნაწილში, არსენალის ...ზე, ცეცხლი წაეკიდა ცაპინის სამ სართულიან ...ს. ცეცხლი გაჩნდა ეზოდან მესამე სართულის ...ში. შეატყობინეს ცეცხლის მქრობელ რაზმს, ...ამ მათ მოსვლამდე ცეცხლი შინაურის საშუა-...ით ჩააქრეს.

პრესსა

„ნოვ. ობოზრ.“ ქუთაისელი კორესპონ-დენტი ბ. ო—მი გუშინდელს ფელეტონში ასეთს აზრს გამოსთქვამს ქუთაისის საქმეების შესახებ:

ქუთაისის საზოგადო საქმეები ჩემში ყოველთვის და ეხლაც ორმაგ შთაბეჭდილებას იწვევს: ერთის მხრით, ქუთაისში სიცოცხლით სავსეა ამ საქმეების მიმდინარეობა: ავიღოთ, მაგ., სხვა და სხვა არჩევნები, რომლებიც ძალზე აღელვებენ ქალაქის მცხოვრებთ. ამ საგნების შესახებ ქუთაისელი გაცხარებული მზად არის იბაასოს და იდავოს (მართალიცა სთქვას კაცმა, კილევაც დავობს) სწორედ დილიდან საღამომდე. მეორეს მხრით—ქუთაისს ჩემს თვალში მკვდრის ფერი სდევს: იქაურ ინტელიგენციის მოქმედება საქალაქო და სათავად-აზნაურო კრების გარეშე—მეტად სუსტია; არავითარი კრება არ არის ინტელიგენტთა, რომელიც თითქმის ჩვეულებრივ მოვლენად გარდაიქცა სხვა მხარეებში...

აქ ორი პარტიაა: ერთი რეაქციისაკენ მიილტვის, მეორე—პროგრესსისაკენ. საზოგადო აზრი ასეთია, რომ პირველს კარგი ორგანიზაცია აქვს, წევრები მჭიდროდ არიან შეკავშირებულნი, მაშინ როდესაც მეორე პარტიის წევრნი გზა აბნეულნი დადიანო. ამის მიზეზიაო, ამ აზრით—ის, რომ პირველმა პარტიამ მთავარი ადგილი დაიჭირა საზოგადო საქმეებში, მეორე კი ძლივს სულს ითქვამს. რამდენიმე სიმართლეა ამ აზრში. რეაქციის პარტიის გამარჯვების მიზეზი მისი კარგი ორგანიზაცია კი არ არის, არამედ ის, რომ ეს პარტია ყოველივე ზომას მიჰმართავს ხოლმე აზრის მისაღწევად, ისეთს ზომებს მიჰმართვენ ხოლმე, რომელიც საზიზღრად მიაჩნია ყოველ ინტელიგენტს, რომელსაც „დავიწყებული სიტყვა“ კიდევა სწამს. პროგრესსის პარტიის დამარცხების მიზეზი კი იმაშია, რომ ბევრი ურევია ისეთი წევრები, რომელნიც მხოლოდ სახელით ინტელიგენტები არიან და ისე კი არც წყალია და არც ღვინო, არც შამფურის დაწვა უნდათ და არც წვადისა.

....ამბობენ, რომ ეს უფერული წევრები, რომელთაც დიდი ზარალი მოაქვთ პროგრესსიულის პარტიისათვის ახალ ნეიტრალთა პარტიის წრეს აარსებენო. კაცმა რომ სთქვას, ეს უკეთესი იქმნება; საინტერესო ის არის, რომ ამ ახალის პარტიის დევიზი იქმნება უპრინციპობა და, საუბედუროდ, ამ პარტიის უმეტესობას კი ახალგაზდობა შეადგენს“.

ჩვენის აზრით, ბ. ო—მი სინამდვილით ახასიათებს ქუთაისის პარტიებს და მიზეზს ამ პარტიების გამარჯვება-დამარცხებისას. საინტერესოა თუ მართალია, რომ ახალი „ნეიტრალთა“ პარტია სდგება ქუთაისში. მაგრამ ეგ „ნეიტრალობა“ და „არც იქით ვარ, არც აქეთ“ უკვე ცნობილია ქუთაისის საზოგადო საქმეებში. ეგენი ცხოვრების მებრძოლნი ვაჟბატონები ბრძანდებიან, რომელნიც ყოველთვის გამარჯვებულ პარტიას მისცემენ მხარს, რომელიც გამარჯვებული იქმნება დღეს ჩუმად „კალისტრატიზმს“ იცავენ და ხმა მაღლად თავისს აბსოლიტურ მიუკერძველობაზე ღაღადებენ. ხვალ იმას გაუწევენ მეგობრობას, ვინც გამარჯვებული იქმნება. საუბედუროდ ის არის, რომ მაგ პარტიას ძალა აქვს, რასაკვირველია, მხოლოდ კენჭთა რიცხვით.

ბ. დუტუ მეგრელს, რომელსაც ჩვენ თავაზიანად დაუთმეთ ადგილი „ცნ. ფურცელში“, რათა პასუხი გაეცა ჩვენისავე თანამშრომელის ბ. კიტა აბაშიძისათვის, არ უკმარია ეს და „ივერიის“ გუშინდელ №-ში გაუჭიანურებია დიდი წერილი იმავე საგნის შესახებ. აღარ გვესმის, რად დასჭირდა ბ. დუტუ მეგრელს ჩვენს გაზეთშიაც პასუხის ბეჭდვა, თუ განზრახ[illegible] ჰქონდა დაუსრულებელი პოლემიკა [illegible] ყო „ივერიის“ ფურცლებზე.

ჩვენ არ შევეხებით თვით წერილის შინაარსს, მაგრამ გვინდა მოვიყვანოთ ნიმუში ბ. დუტუ მეგრელის პოლემიკისა, რათა თვით მკითხველი დარწმუნდეს, რომ ამგვარ ვაჟბატონთან თავდაჭერილი პოლემიკა ყოვლად შეუძლებელია. ბ. დუტუ მეგრელი, სხვათა შორის, სწერს:

„ჩემ მიერ მისი (კიტა აბაშიძის) სახელის ხსენება არამც თუ აწიწმატებს, არამედ ისე შლის ჭკუიდან, რომ იძულებული ხდება ან სულ სდუმდეს, ან ქადაგად დაეცეს და მოჰყვეს ბოდვას...

ითარეშოს ბ. დუტუ მეგრელმა „ივერიის“ ფურცლებზე! მისდა საბედნიეროდ ღირსეული დამცველი აღმოუჩნდა იქ: „წკიპურტების“ ავტორი ჩიორა.

წერილი რედაქციის მიმართ.

ბ-ნო რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ თქვენს გაზეთში შემდეგს ჩვენს შენიშვნას:

ტფილისის რუსულ გაზეთ „ახალ მიმოხილვა“-ში დაბეჭდილი იყო წერილი ნაფიცი ვექილის კვირკველიასი, რომელიც ბრალსა სდებს ბ-ნ სერგეი ჯაფარიძეს იმაში, რომ ვითომც ის კვირკველიას აზნაურების წრიდან გამორიცხვის მოთავე ყოფილიყოს და ამ აზრს თანაუგრძნობდა მხოლოდ სამი ან ხუთი კაცი. ჩვენ ქვემორე ამ წერილზე ხელის-მომწერნი: წევრნი ქუთაისის გუბერნიის სა თავად-აზნაურო კრებისა, ოზურგეთის მაზრის თავად-აზნაურობის წარმომადგენელნი—მეზობლები ბ-ნ კვირკველიასი, ზნეობრივ ვალდებულად ვრაცხთ ჩვენს თავს გამოვაცხადოთ, რომ ჩვენ გვინდოდა ნაფიცი ვექილის ბ-ნ კვირკველიას ჩვენი წრიდან გამორიცხვა ზოგიერთი მიზეზებისა გამო, რომელზედაც ჩვენ გვექნება ლაპარაკი კრებაზე. რაც შეეხება იმას, თუ რამდენად თანაგვიგრძნობდა ამ საქმეში სხვა მაზრების თავად-აზნაურობა, ეს გამოჩნდება მომავალ სათავად-აზნაურო კრებებიდან.

ჯამბაკურ გურიელი; თავ. [illegible] ძე მაქსიმენიშვილი, პოდპორუჩიკი კონსტანტინე ... დუმბაძე, ალექსანდრე გ... ... ანტონ ნიკოლოზის-ძე დუმბაძე, მიხეილ გაბრიელის-ძე იორაშვილი, პრაპორშჩიკი მიხეილ საყვარელის-ძე მახარაძე, პრაპორშჩიკი მიტიფორე ალექსანდრეს-ძე ქარცივაძე, ნიკო ყარამანის-ძე თევდგირიძე, პრაპორჩიკი გოჯასპირ ბერიძე, იოსებ გოგოლიშვილი, ედიშერ თაყაიშვილი, პრაპორშჩიკი კონსტანტინე ნიკოლოზის-ძე თაყაიშვილი, პრაპორშჩიკი ნიკო სიმონის-ძე თაყაიშვილი, სილოვან თომას-ძე ხუნდაძე და ერმილე გიორგის-ძე თაყაიშვილი.

ამავე გარემოების შესახებ „ნოვ. ობოზ.“-ის გუშინდელ №-ში დაბეჭდილია შემდეგი საყურადღებო წერილი ს. თ. ხუნდაძისა:

„ნაფიცმა ვექილმა კვირკველიამ თავის პასუხში ს. დ. ჯაფარიძის წერილზე მოიყვანა წერილი ქუთ. მაზრის თავად-აზნაურთა წინამძღოლის თავ. ნიჟარაძისა, რომელშიაც ნათქვამია, ვითომც 25 ნოემბრის თავად-აზნაურთა კრებაზე ბ. ჯაფარიძეს უთხოვია თავ. ნიჟარაძისთვის, ნება მომეციო აღვძრა კითხვა ბ. კვირკველიას გამორიცხვის შესახებ თავად-აზნაურობიდან და ვითომც თავ. ნიჟარაძეს ამაზე უარი უთქვამს ბ. ჯაფარიძისათვის.

თავ. ნიჟარაძის ზემოხსენებული წერილის შინაარსმა მეტად გამაკვირვა მე, რადგანაც იგი სრულიად არ ეთანხმება საქმის სინამდვილეს. ამიტომ ნება მიბოძეთ გავახსენო თავ. ნიჟარაძეს შემდეგი ფაქტები.

პირველად, 25 ნოემბერს არც ერთს წევრს ოპოზიციისას არ შეეძლო ეთხოვა თავ. ნიჟარაძისათვის, რომ აღძრული ყოფილიყოს კითხვა ბ. კვირკველიას თავად-აზნაურობიდან გამორიცხვის შესახებ, რადგანაც არჩევნების წინადღეს, 24 ნოემბერს, ოპპოზიციამ, რა-კი გაიგო, რომ თავ. ნიჟარაძე, წინააღმდეგ დაპირებისა, კენჭს იყრის თავად-აზნაურთა წინამძღოლობაზეო, გადასწყვიტა ერთხმად გადასდოს სხვა დროისთვის ბ. კვირკველიას გამორიცხვის შესახებ საკითხის აღძვრა.

მეორედ, თავ. ნიჟარაძე, როგორც სჩანს მის წერილიდან, ბ. კვირკველიას გამორიცხვის შესახებ კითხვის აღძვრას აკუთვნის სხვებს (მათ შორის ბ. ჯაფარიძეს), თვით-კი არა-თუ არ სთვლის თავის თავს მონაწილედ, არამედ გვარწმუნებს კიდეც, რომ მან ვითომც ნება არ მისცა ამ კითხვის აღძვრისა. მაშინ, როდესაც კარგად ვიცით, რომ თ. ნიჟარაძეს ყველაზედ უფრო სურდა ნაფ. ვექ. კვირკველიას გამორიცხვა და ტყვილა

...ვასახელებთ XII საუკუნის რომანტიულ ...ემას თამარ მეფის მგოსნის რუსთაველისას ...ეფხვის ტყაოსანს“. ეს ნაწარმოები დიდის ...დამვე იზიდავდა უცხოელთა ყურადღებას, ... მოსავლეთსა და დასავლეთში ბევრს ...აზე ითარგმნა, ითარგმნა ფრანგულად, გე-...მანულად, ინგლისურად, იტალიურად, ...უსულად, პოლონურად და სხვ.

... ქართველ პოეტთა ნაწარმოებნი ცნობი-...ნი არიან თავიანთის ორიგინალურობით, და ...ნც კი იცნობს, ყველას ცნობის მოყვა-...ეობას უძრავენ.

მაგრამ თვით ისტორიაა საქართველოსი ...ფრო საინტერესო. ქართველთა ერის წარ-...ული ცხოვრება სავსეა ქრისტეს სარწმუ-...ოებისათვის წამებულთა სახელებითა. ჰუ-...ნი, არაბნი, მუღალნი, თურქნი, სპარსნი ...რა ერთგზით თავს უსხმიან და ისიც ...ოცარის მხნეობით თავს იცავდა. მიუ-...ედავად მრავალის განსაცდელისა მაინც ...აიცვა ქრისტეს სჯული და განათლება. ...მნაირად დიდებით და ძლევამოსილობით ...ოაღწია თამარ მეფემდე. მერე ხელახლა ...აბრწყინდა XVIII საუკუნეში მეფე ერეკ-...ლე II-ის ხელში.

მრავალ საუკუნეთა განმავლობაში საქარ-...თველოს ეპყრა მცირე აზიიდან მოყოლე-...ბული კავკასიამდე მდებარე ადგილი. ფრანგნი ლენორმანი და ჰუარდი ურარდებს ქართველთა წინაპრებადა სთვლიან, თანახმად იმ წარწერათა, რომელნიც ამ მეცნიერთ ვანის მიდამოებში აღმოაჩინეს. ფრანგთა მსწავლულნი სენ-მარტენი და რუსეთის აკადემიის წევრი მარი ბროსე იკვლევდნენ და იძიებდნენ ქართველთა ისტორიას. იმათა სთარგმნეს ამ ქვეყნის ქრონიკანი და ზედ თავიანთი განმარტებანიც დაურთეს. ამ სახით მსოფლიოს აჩვენეს, თუ რა ულეველის ძალისა ყოფილა ეს ერი ან რა სიმტკიცე და გულგაუტეხელობა გამოიჩინა მრავალ უბედურების და განსაცდელის ჟამს.

მსწავლული ფრანგი გეტერია ქართული ენის შესწავლას ძალიან საჭიროდა სთვლის. მისის აზრით, ეს ენა ამ მხარის დანარჩენ ენათა გასაღებად უნდა ჩაითვალოს. საფრანგეთის სახალხო განათლების სამინისტროსაგან გამოგზავნილი ბარონი დე-ბაი იძიებს ამ ქვეყნის ისტორიასა და არქეოლოგიას. ამ სახით, საფრანგეთმა უკვე მიჰყო ხელი ჩვენის ქვეყნის შესწავლას, სამეცნიერო აზრით მაინც.

მაგრამ მეტად ნუ გავაგრძელებთ ამ წერილს ფრანგთა, ინგლისელთა, გერმანელთა და იტალიელთა მეცნიერთა და მოგზაურთა სახელებითა, რომელთაც დიდის ხნიდანვე ეინტერესებოდათ საქართველო, მისი ბუნებრივი სიმდიდრე, ის ქვეყანა, სადაც არსებობს, ანუ, უკეთ რომა ვსთქვათ, დაცულია ძველი საქრისტიანო ცივილიზაცია.

აი, ჩემის აზრით, ის მოტივები, რომელთა გამო საქართველო ღირსია მეტის ყურადღებისა, ღირსია იმისა, რომ პარიზში აღმოსავლეთის ცოცხალ ენათა სკოლაში ქართულ ენისა და ისტორიის კათედრა გაიხსნას.

ამ ევროპისათვის ერთად-ერთის კათედრის დაარსება სწორედ ღირსეული იქნება საფრანგეთის ერის ფართე პოლიტიკისა, იმ ერისა, რომელიც ესდენ მეცადინეობს სხვა ერთა ერთობისა და განათლებისათვის. გარდა ამისა, ეს კათედრა უფრო განამტკიცებს იმ კავშირს, რომელიც თქვენს მშვენიერს ერს ქართველებს აერთებს, ერთურთს უკეთესად გააცნობს და შეაყვარებს.

ამ წერილს რედაქციის მხრივ შემდეგი შენიშვნა უძღვის: „ბატონმა რაფაელ ისარლიშვილმა, ქართველ მემამულეთა წარმომადგენელმა, რუსეთის გენერალურ კომისარიატის ოფიციალურმა ატაშემ 1900 წ. პარიზის მსოფლიო გამოფენაზე, როცა დაასრულა თავისი მინდობილობა, შესაფერისად იმეცადინა, რათა აღმოსავლეთის ცოცხალ ენათა სკოლაში ქართულ ენის სწავლებაც იქმნეს შემოღებული.

ბ-ნმა ისარლიშვილმა ჩვენ გადმოგვცა თავისის კოლეგის, მოსკოვის უნივერსიტეტში ისტორიის პროფესორის ალექსანდრე ხახანაშვილის წერილი იმის შესახებ, თუ რამდენად საჭიროა პარიზში ქართულის ენის კათედრის დაარსება“.

წ. კ. ჟურნალის იმავე ნომერში მოთავსებულია მოკლე შენიშვნა ბ. ალ. ხახანაშვილის „საქართველოს ისტორიის“ შესახებ, ხელმოწერილი თვითონ ჟურნალის რედაქტორის აწ განსვენებულის ლუდოვიკ დრაპეირონისა. აი ეს შენიშვნაცა:

„თავიანთს პირველ ცდაში ბ.ბ. ისარლიშვილმა და ხახანაშვილმა, რომელნიც „Revue de Géograpfie“-ს ამ ნომერშიაც, უმაღლესის პატრიოტულის გრძნობით გამსჭვალულნი, წინადადებას იძლევიან, რათა აღმოსავლეთის ცოცხალ ენათა სკოლაში ქართულ ენის კათედრაც დაარსდეს, გაგვაცნეს გეოგრაფია, ისტორია და თავი და თავი მწერალნი საქართველოსი. ჩვენის ჟურნალის ფურცლებზე ბატონი ბარონ დე-ბაი მათი წინამორბედი იყო და იმედი გვაქვს, ცოტათი არ შეუწყვია ხელი მათ მიერ განზრახულის საქმის კეთილად დაგვირგვინებისათვის“.

თ. ს.

ივიწყებს მეტად თვალსაჩინო და საყურადღებო ფაქტს, რომლის დავიწყება ყოვლად შეუძლებელია. ასე, ორის კვირის წინად კრების დაწყებამდე თ. ნიჟარაძემ მიიწვია თავისს სახლში რამდენიმე წევრი თავად-აზნაურთა კრებისა იმ საგნების განსახილველად, რომელნიც მომავალ კრებაზედ უნდა განეხილათ. ამ კრებას დაესწრნენ: თ. ს. გ. წერეთელი, თ. მ. გ. ლორთქიფანიძე, თ. კ. ბ. ლორთქიფანიძე, დ. არ. ლორთქიფანიძე, დ. ნ. ბაქრაძე, თ. ს. გ. წულუკიძე ს დ. ჯაფარიძე და ამ სტრიქონების დამწერი. როცა საზოგადო საგნებზე მსჯელობა გათავდა და ბ. დ. ბაქრაძე და დ. ლორთქიფანიძე წავიდნენ, თ. ნიჟარაძემ დანარჩენთ შემდეგის სიტყვებით მიჰმართა: „მე მგონია, რომ კრებაზედ უნდა აღვსძრათ საქმე კრებიდან დ. ბ. კვირკველიას გამორიცხვის შესახებ; მე თვდები ვარ იმისი, რომ ჩემის (ქუთაისის) მაზრიდან დიდი უმეტესობა კვირკველიას წინააღმდეგი იქნება, და რამდენადაც ვიცი ყველა მაზრებში უმეტესობა ამომრჩეველთა მისი წინააღმდეგია. მე, როგორც თავმჯდომარე, ვერ აღვძრავ ამ საგანს, მაგრამ აღძვრის შემდეგ ყუთს დაუდგამ და იმედი მაქვს კრებაზე შევასრულოთ ეს საქმე“ *).

აი ნამდვილი სიტყვები თ. ნიჟარაძისა და თუ რაიმე შემთხვევით რაიმე შემეშალა ამ სიტყვებში, იმედი მაქვს ხსენებული პირები გაასწორებენ.

ქალაქის საბჭო

26 თებერვალი

ორშაბათს, 26 თებერვალს, ქალაქის მოურავის ბ-ნ ევანგულოვის თავმჯდომარეობით შესდგა კრება ქალაქის საბჭოსი, რომელსაც დაესწრო 27 ხმოსანი. 19 თებერვლის სდომის ოქმის შეუცვლელად დამტკიცების შემდეგ, საბჭოს წარედგინა დასამტკიცებლად კომისიის დადგენილება საქონლის ხორცზედ გირვანქაზედ 11 კაპ., ხოლო ცხვრის—12 კაპ. დაწესემის შესახებ. გამგეობის წევრმა თავ. ჩერქეზიშვილმა ვრცლად გააცნო საბჭოს, თუ რა არის უმთავრესი მიზეზები დღეს ტფილისში ხორცის სიძვირისა; სხვათა შორის, ტფილისში ხორცის სიძვირის გამომწვევი მიზეზები არის 1900 წლის ნახევრიდან საქონლის ჭირის გავრცელება როგორც იმ ადგილებში, საიდანაც ტფილისში მოჰყავთ საკლავი საქონელი, აგრეთვე ტფილისშიაც; სავაჭრო აგენტების აზრით, ხორცის სიძვირის გამომწვევი მიზეზია ის გარემოებაც, რომ დროზედ არ მტკიცდება ხოლმე ნიხრი და აგრეთვე არ არის შემოღებული წესად ხორცის ხარისხებად დაყოფა და ისე ყიდვა. ქალაქის გამგეობას, განუხილავს რა მოხსენება კომისიისა ხორცზედ ნიხრის შეცვლის შესახებ, დაუდგენია: დაწესებულ იქმნეს ცხვრის ხორცზედ 12 კაპ., ხოლო საქონლისაზედ 11 კაპ.; ამასთანავე აღძრან შუამდგომლობა რკინის გზის სამმართველოსთან, რომ გაუადვილონ საქონლით მრეწველთა რკინის გზით ტფილისში პირუტყვების გადმოყვანა გზის ფასის დაკლებით. ხმ. ქალანთაროვმა ზემო აღნიშნულ მიზეზებს გარდა, თუ რატომ მოჰყავთ ცოტა საქონელი ტფილისში ამ ბოლო ხანებში, დაასახელა ისიც, რომ ბაზარში ბევრი საკვები მოუვიდათ მრეწველებს, საქონლის შენახვა არ უჭირთ და ამიტომ არც აჩქარიან საქონლის ბაზარში გამოყვანას ვიდრე დროს არ შეურჩენენ. საბჭომ დაამტკიცა ქალაქის გამგეობის მიერ ზემოდ აღნიშნული დადგენილება.

ამის შემდეგ შეუდგნენ ამა წლის ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვის გაგრძელებას. ამ სალამოზედაც დიდი კამათი გამოიწვია ხმოსანთა შორის ქალაქის თვით-მმართველობის ახალის შტატების შემოღებისა და ზოგიერთ მოხელეთათვის ჯამაგირების მოსამატებლად შარშანდელზედ ხარჯთ-აღრიცხვაში 14,530 მანეთის შეტანამ. ამ საგნის გამო კამათმა თითქმის 2 საათი გასტანა. ამ ფულების მომატების წინააღმდეგნი იყვნენ ამ საღამოზედაც ხმ. ნ. ე. არღუთინსკი-დოლგორუკოვი, ა. ს. ბაბოვი, ბალდასაროვი, რომელიც საჭიროდ სცნობდნენ გადაედვათ ეს საკითხი იმ დრომდე, ვიდრე საბჭო განიხილავდა განსაკუთრებულ კომისიის მიერ შემუშავებულ პროექტს გამგეობაში ახალის შტატების შემოღების შესახებ. ამას წინააღმდეგნი გაუხდნენ ხმ. კიუჩარიანცი, ალიხანოვი და გამგეობის წევრნი თავ. ჩერქეზიშვილი და ხოსროევი. საბჭომ ხმის უმეტესობის დაადგინა: გადადებულ იქმნეს, თანახმად ქალაქის გამგეობის დადგენილებისა, 14,530 მანეთი ახალის შტატების შემოსაღებად და ზოგიერთი მოხელეების ჯამაგირების მოსამატებლად.

ბევრი კამათი გამოიწვია აგრეთვე ხარჯთ-აღრიცხვით ქალაქის ქუჩების დასაწმენდათ 20,040 მან. გადადებამ. თანახმად ზოგიერთი ხმოსნების სურვილისა, საბჭომ ხმის უმეტესობით გარდასწყვიტა დაევალოს ქალაქის გამგეობას განსაკუთრებული მოხსენება წარმოუდგინოს საბჭოს ამ საქმის შესახებ ახლო მომავალში. საბჭომ აგრეთვე დაამტკიცა ქალაქის გამგეობის დადგენილება გადადებულ იქმნეს 1,200 მან. ქალაქის წყლის რეზერვუართან კონტროლის ბინისათვის 2 ოთახიანი სადგომის ასაგებად. როგორც აღნიშნული გვქონდა, წარსულ კვირაში ქალაქის გამგეობამ, თანახმად ხმ. ვესელოვზოროვის განცხადებისა, გარდასწყვიტა გადადებულ იქმნას ყოველ წლობით 500 მან. ქალაქში საშუალო განათლების კურსების საქმეების მოსაწყობად. საბჭომ, წინააღმდეგ გამგეობის დადგენილებისა, გარდასწყვიტა ერთ ჟამიერ გადაიდვას 500 მ. აღნიშნულ კურსების შემწეობად. საბჭოს სხდომა საღამოს $11^1/_2$ საათზედ დაიხურა, რადგანაც ხმოსანთა საკმაო რიცხვი არ აღმოჩნდა.

პროვინცია

დიდი ჯიხაიში (ქუთაისის მაზრა). ამ ბოლოს დროს მიწის ფასებმა აქეთკენ მეტად აიწიეს. ამ სოფლის შუაგულას - იქ, სადაც ბაზარია, 15 მანეთამდე ფასობს ოთხ კუთხი საჟენი, და რა კი კერძო პირთათვის ამგვარი ფასის გაღება შეუძლებელი შეიქნა, ამ გარემოებამ შეაგნებინა ხალხს შეერთებული ძალების მნიშვნელობა და აკი შეერთდა კიდეც ამ ორითვის წინეთ სამასამდე კაცი და ექვსი ათას მანეთამდე გაიღო ორი ნაკვეთი მიწის დასარჩენად და დაინარჩუნა კიდეც იმ პირობით, რომ ვინმე გარეშე „ფულიანს“ არ ეგდო ხელთ ეს «მომავალი დოვლათი». თუმცა ამ ხანად ეს ადგილი არავითარ შემოსავალს არ იძლევა, მაგრამ ხალხს სწამს, რომ «დოვლათს» მომავალი აქვს.

მეიდველები წინადადებას იძლევიან, მთელმა საზოგადოებამ (1200-მდე კომლი) დაირჩინოს ეს მიწები იმ ფასში, რაც მათ გადაუხდიათ. იმედიც არის, რომ ეს ასე მოხდება, და თუ ეს იქნა, მაშინ განძრახულ სასოფლო ქსენონს მტკიცე საფუძველი ექნება. მიწა ექვსი ქცევაა, რაც სრულიად საკმარისი იქნება ქსენონისათვის.

რა კი სიტყვა ქსენონზე ჩამოვაგდე, აქვე ჩვენი შემნახველ-გამსესხებელი ამხანაგობაც უნდა მოვიგონო, ვინაიდგან ამ საამხანაგო «ბანკიდანაც», მიმდინარე წლის 8 თებერვალს შემდგარ ამხანაგთა წლიური კრების დადგენილებით, შარშანდელის მოგებიდან წილის მეპატრონეებმა მხოლოდ 10% დივიდენდი უნდა მიიღონ, ხოლო ზედ მეტი მოგება კი უნდა მოხმარდეს რამე საზოგადო საქმეს, და ჩვენ ვიცით, რომ უმრავლესობა ქსენონის სასარგებლოდ ლაპარაკობს. საჭიროა აქვე აღვნიშნო, თუ რამდენი ფული გადარჩება წელს 10% დივიდენდს. წარსულ წელს ამხანაგობას ჰყავდა 580-მდე წევრი. 1900 წლის ოპერაცია ასე გამოიხატება: 1) საწევრო ფული 15,628 მ. (გაპეიკებით) 2) მიბარებული 8% ფული 18,582 მ. 3) სათადარიგო თანხა 668 მ. 4) სხვა-და-სხვა ფული 213 მ. 5) ამხანაგობის უძრავ მოძრავი ქონება ღირს 1500-მდე მანეთი. 6) საანგარიშო წლის ნაწარმოები 74,821 მან. და 7) წმინდა მოგება — 2,428 მანეთი.

ამ მოგებიდგან რომ 10%-ნი დივიდენდი გამოვიღეთ, დარჩება 865 მ. 20 კ.

კარგი იქნება, რომ ამ ფულიდან ცოტას ჩვენ ბედშავ სამკითხველოსაც უწილადებდნენ რასმე.

პ—პე ლორთქიფანიძე

ს. ბასილეთი, 23 თებერვალი. გავიგეთ რა ჩვენის საყვარელის პოეტის რაფიელის გარდაცვალება, რომელმაც უზომო მწუხარებაში ჩაგვაგდო, ჩვენ, ბასილეთის სკოლის მასწავლებლებმა, გარდავსწყვიტეთ გამოგვეცხადებინა ჩვენი მწუხარება და თანაგრძნობა და დავადგინეთ შემდეგი: 1) გაეგზავნოს მიცვალებულის ოჯახს სამგლოვიარო ტელეგრამა, 2) გარდახდილ იქმნას განსვენებულზე პანაშვიდი მოსწავლეების თანდასწრებით, 3) გავაცნოთ დაწვრილებით საზოგადოებას ვრცელი ბიოგრაფია და მოღვაწეობა განსვენებულისა, 4) რაც აქ მოხდება — დაიბეჭდოს გაზეთში. დღეს, საათის თორმეტზე, სასწავლებლის დარბაზში შეკროვდა დიდძალი საზოგადოება. სკოლის ზედამხედველმა აუხსნა საზოგადოებას მიზეზი შეკრებისა. ამას შემდეგ მღვდელმა სერაფიონ კალანდაძემ მიჰმართა ბავშვებს და აღუნუსხა გასაგებით პოეტის ჰუმანიური და აღმზრდელი თვისებანი. შემდეგ სიტყვისა გარდახდილ იქმნა პანაშვიდი. უკანასკნელად მასწავლებელმა მოსე ნინიძემ გააცნო საზოგადოებას ვრცელი ცხოვრება განსვენებულისა და აგრეთვე მიუთითა მას პოეტის იმ მხარეებზე, რითაც ის სათაყვანებელი გახდა ქართველი გლეხისათვის და სამაგალითო აღმზრდელი ქართული სკოლისა. ყველა ამან საესებით აგრძნობინა საზოგადოებას სიდიდე დასაკლისისა და ის მწუხარე შთაბეჭდილებით გავიდა სკოლის დარბაზიდან. ვთხოვებით შენს ცხედარს, ჰუმანიურო პოეტო — მასწავლებელო! გრწამდეს, რომ ჩვენი სკოლა, ქართველ გლეხთან ერთათ, ხელუქმნელი ძეგლი იქნება შენი მოღვაწეობისა.

ნესტორ კიკალიშვილი

საღამოს დეპეშები

27 თებერვალი

პეტერბურგი. მე-2 ფინლიანდიის მსროლელ პოლკის უფროსს პოლკოვნიკს კაიგოროდოვს ებოძა გენერალ-მაიორობა და დაინიშნა ნიულანდის გუბერნატორად.

ლორენცო-მარკეზე. ბოტა მზად არის იარაღი დაჰყაროს და მოითხოვა დროებით მშვიდობიანობის ჩამოგდება, რათა მოლაპარაკება იქონიოს დევეტთან. ჰფიქრობენ, რომ ბოტა ამ შემთხვევაშიაც აღასრულებს თავის განზრახვას, თუნდაც დევეტი არ დასთანხმდეს დამორჩილებაზედ. ლორენცო-მარკეზესა და პრეტორიას შუა რკინის გზა თავისუფალია ბურებისაგან; რადგანაც მათ აღარავითარი სამხარი სურსათი არა აქვთ, მათ მიწაში ჩაფლეს არამც თუ დიდი ზარბაზნები, არამედ მსწრაფლ-მსროლელებიც.

კაპშტადტი. შავი ჭირი საშიშრად ვრცელდება. დღეს 14 კაცი გახდა კიდევ ავად; 97 კაცი ექიმთა მხედველობის ქვეშ იმყოფებიან. ავადმყოფობა მოედო შეძლებულ წრის მცხოვრებთაც; ერთი ევროპიელი ოჯახითურთ საავადმყოფოში მოათავსეს; ევროპიელთა შორის სხვებიც გახდნენ ავად შავი ჭირით.

ლონდონი. რადგანაც ჰფიქრობენ, რომ მთავრობა შაქარზე ბაჟს ტონნაზე 5 გირვანქა სტერლინგამდე აიყვანს—გერმანიიდან, საფრანგეთიდან, ავსტრიიდან, ბელგიიდან და რუსეთიდან ათასობით ტონი შ... ჭარხლის შემუშავებულ და შე...მუშა... შაქარი.

ლონდონი. [illegible] სამხედრო ბიუჯეტის შესახებ კამათ... დუგლასი უთითებს გენერალ კოლ... საქმეზე, რომელსაც ჩამოერთვა მთავა... დლობა გიბრალტარზე სამხრეთ აფრ... რანნასპოსტთან და ლინდლეისთან მ... დებისათვის. ორატორი თხოულობს ... ახლად იქმნას მოხდენილი გამოძიება... დრიკი ეწინააღმდეგება წინადადება... ჰკიცხავს კოლვილის მოქმედებას ს... პორტთან, სადაც უკანასკნელი იმ... უხეიროდ მოიქცა, რომ მტერს ხელშ... უგდო ზარბაზნები. მინისტრი დანაშაუ... უთვლის, რომ მან ლინდლეიში იომა... არ გაანთავისუფლა. რობერტსმა აც... რომ ორჯელ კოლვილმა ვერ გამო... ფხიანობა და აზრიანობა და დასთანხმა ... ვილი გაეწვივნათ ინგლისში. კამათი გა... დო შემდეგისთვის.

რედაქტორი ალ. ჭყონია. გამომცემელ[ი] ალ. ჯაბად[არი]

გამოსადეგი ცნობანი

მიმოსვლა რკინის გზის მატარებლებ[ისა]

(ფრჩხილებს გარედ ნაჩვენებია პეტერბურგის სა[ათი], ფრჩხილებში კი—ტფილისის).

სწრაფი მატარებელი № 2 ტფილისიდან ...ქოში გადის კვირაში ერთხელ — ოთხშაბათო... დილის 7 ს. 56 წ. (8 ს. 54 წ.), ...აქ... ჩადის საღამოს 9 ს. (9 ს. 58 წ.).

სწრაფი მატარებელი № 1 ბაქოდან ტფი[ლი]სში გადის დილის 6 ს. 50 წ. (7 ს. 48 ...) ტფილისში ჩამოდის საღამოს 8 ს. 12 წ. ... ს. 10 წ

საფოსტო მატარებელი № 3 ბაქოდან ტ[ფი]ლისში გადის ღამის 11 ს. 15 წ. (12 ს. ... წ.). ტფილისში ჩამოდის ნაშუადღევის 5 საა[თ] 35 წ. (6 საათ. 33 წ.).

იგივე მატარებელი ტფილისიდან ბათუმში ...დის საღამოს 6 საათ. 30 წ. (7 ს. 28 ...) ბათუმში ჩადის დილის 7 ს. 10 წ. (8 ს 8 წ...)

მგზავრთა მატარებელი № 5 ბაქოდან ტფი[ლი]სში გადის ნაშუადღევის 3 ს. 5 წ. (4 ... 3 წ.), ტფილისში ჩამოდის დილის 8 ს. 23 ... (9 ს. 21 წ.).

იგივე მატარებელი ტფილისიდან ბათუმში გადის დილის 9 ს. 3 წ. (10 ს. 1 წ.), ბათუ[მ]ში ჩადის საღამოს 9 ს. 11 წ. (10 ს. 9 წ.)

მგზავრთა მატარებელი № 6 ბათუმიდ[ან] ტფილისში გადის დილის 8 ს. 56 წ. (9 ... 54 წ.), ტფილისში ჩადის საღამოს 8 ს. 42 ... (9 ს. 40 წ.).

იგივე მატარებელი ტფილისიდან ბაქოში გადის საღამოს 9 ს. 22 წ. (10 ს. 20 წ.) ბაქოში ჩადის შუადღის 1 ს. 25 წ. (2 ს. 23 წ.)

საფოსტო მატარებელი № 4 ბათუმიდ[ან] ... (11 ს. 45 წ.), ტფილისში ჩადის დილის 11 ს. 18 წ. (12 ს. 16 წ.).

იგივე მატარებელი ტფილისიდან ბაქოში გადის შუადღის 12 ს. 36 წ. (1 ს 34 წ.) ბაქოში ჩადის დილის 7 ს. (7 ს. 58 წ.).

განცხადებანი

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

ამით აცხადებს, რომ მის თანადასწრებით 1901 წელს 3 მარტს, დილის 1 საათზე დანიშნულია ვაჭრობა, რომლით იჯარით გაიცემა ბეტონით წყლის მილით გაკეთება არსებულიდან ამაღლების ქუჩაზე მრუდე შესახვევზე არუცევის სახლამდე სიგრძით 50 საჟენი 1110 მანეთის.

ვისაც ჰსურს მონაწილეობა მიიღოს ვაჭრობაში, შეუძლიან ვაჭრობის პირობები შეიტყოს ქალაქის გამგეობის აღმშენებელ განყოფილებაში ყოველ დღე, კვირა უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. (ნ. 3—1)

---

*) ამასთანავე თ. ნიჟარაძემ მიიტანა IX ტ. კ. კრ. და დამსწრეებს გააცნო ის მუხლები, რომლებშიაც განხილულია ბიწიერის წევრის თ. აზნაურთა კრებიდან განდევნის საქმე.